

УДК 339.9

Подзігун С.М.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, менеджменту
та управління бізнесом
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

THE ANALYSIS OF CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF GLOBAL BUSINESS

АНОТАЦІЯ

У статті зазначено, що процес еволюції світової економіки зумовив виникнення та розвиток багатьох форм економічного співробітництва. Вказано, що виникнення глобального бізнесу достатньо часто пов'язують із процесом глобалізації. У сучасних умовах домінуючий вплив на темпи розвитку світової економіки здійснюють глобальні бізнес-структури. Дослідження сучасного стану розвитку глобального бізнесу дало змогу виділити такі тенденції: уніфікація та стандартизація бізнес-моделей; уповільнення процесів злиття та поглинання, підвищення значущості мотиву доступу до технологій; зростання ролі країн, що розвиваються, у світовій економіці; прискорення темпів інновацій та інформатизації; еволюція новітніх фінансових активів. Вищезазначені тенденції будуть визначати розвиток глобального бізнесу, а отже, й світової економіки у середньостроковому періоді.

Ключові слова: глобальний бізнес, злиття та поглинання, стандартизація, інновації, криптовалюта.

АННОТАЦИЯ

В статье отмечено, что процесс эволюции мировой экономики обусловил возникновение и развитие многих форм экономического сотрудничества. Указано, что возникновение глобального бизнеса достаточно часто связывают с процессом глобализации. В современных условиях доминирующее влияние на темпы развития мировой экономики осуществляют глобальные бизнес-структуры. Исследование современного состояния развития глобального бизнеса позволило выделить следующие тенденции: унификация и стандартизация бизнес-моделей; замедление процессов слияний и поглощений, повышение значимости мотива доступа к технологиям; рост роли развивающихся стран в мировой экономике; ускорение темпов инноватизации и информатизации; эволюция новых финансовых активов. Вышеописанные тенденции будут определять развитие глобального бизнеса и, следовательно, мировой экономики в среднесрочном периоде.

Ключевые слова: глобальный бизнес, слияния и поглощения, стандартизация, инновации, криптовалюта.

ANNOTATION

The article states that the process of evolution of the world economy led to the emergence and the development of many forms of economic cooperation. The author states that the emergence of global business is often associated with the process of globalization. In today's conditions, the global business structures have a dominant influence on the pace of global economic development. The research of the current state of development of the global business has allowed to highlight the following trends: unification and standardization of business models; slow down of mergers and acquisitions, increase of the motive of access to technologies; growth of the share of developing countries in the world economy; accelerating the pace of innovation and informatization; the evolution of new financial assets. The above-mentioned trends will determine the development of the global business, and, consequently, the global economy in the medium-term.

Keywords: global business, mergers and acquisitions, standardization, innovation, cryptocurrency.

Постановка проблеми. Процес еволюції світової економіки зумовив виникнення та розвиток багатьох форм економічного співробітництва.

Характерними елементами сучасного світового співтовариства називають розширений формат і достатній ступінь відкритості для інших країн, рух до глобального економічного взаємозв'язку, що виявляється через економічну інтеграцію, яка є передумовою більш тісного взаємного співробітництва між країнами, основою для формування глобального світового господарства [1, с. 48].

Саме тому логічно виникнення глобального бізнесу достатньо часто пов'язують із процесом глобалізації – взаємопроникнення та залежності національних економік. Актуальність даної проблематики зумовлена тим, що розвиток глобального бізнесу значною мірою визначатиме динаміку світової економіки у цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, пов'язаних зі становленням та розвитком глобального бізнесу, присвячено наукові праці багатьох учених. Так, питання регулювання глобального бізнесу, перехід до його наднаціональних форм розглядаються у праці колективу авторів [2]. Дослідник А. Добровольська у своєму науковому доробку [3] акцентує увагу на глобалізації економічних відносин. Детальний аналіз розвитку глобального бізнесу представлений у багатьох працях М. Чибби, зокрема у [4]. Питання інновацій достатньо повно висвітлені у наукових розвідках П. Курмаєва [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом із тим потребують додаткового дослідження особливості сучасного етапу розвитку глобального бізнесу, визначення його специфічних характеристик.

Мета статті полягає в аналізі сучасних тенденцій розвитку глобального бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобальний бізнес став базовим елементом світової економіки. Достатньо повно сутність та елементний склад даної дефініції розкрито у [4]. Так, глобальний бізнес розглядається автором як підприємницька діяльність, що має глобальний чи міжнародний вимір.

Результати проведеного макроекономічного аналізу дали змогу визначити основні тенденції розвитку глобального бізнесу: уніфікація бізнес-моделей; уповільнення процесів злиттів та поглинань; зростання ролі країн, що розвиваються, у світовій економіці; інноватизація та інформатизація; еволюція новітніх фінансових активів.

Уніфікація бізнес-моделей відбувається під впливом двох основних факторів: можливості скорочення витрат та необхідності врахування й задоволення потреб клієнтів.

Наприкінці 1990-х років ТНК (транснаціональні корпорації) стали активніше приймати участь у процесі стандартизації, щоб забезпечити гармонізацію техніко-технологічних та інших норм. Участь таких компаній, як IBM та E.I. du Pont de Nemours and Company, у розробленні та поширенні стандартів ISO створила їм передумови для трансформації внутрішніх методів управління для глобального застосування [2, с. 281]. Подібною є ситуація й щодо МСФЗ (IFRS – International Financial Reporting Standards), перевагами поширення яких є забезпечення більш високого рівня прозорості фінансової звітності, що в результаті сприятиме мінімізації підприємницьких ризиків та гармонізації систем обліку.

Отже, відповідність стандартам є важливим елементом уніфікації, на який звертають увагу не лише контрагенти, які мотивовані дотримуватися єдиних міжнародних стандартів, а не десятків національних, а й споживачі. У цьому контексті доцільно погодитися із [3], що глобалізація сприяє прискореному переміщенню товарів, знань, зразків поведінки від одного суспільства до іншого, служить джерелом стандартизації пропозиції, уніфікації потреб споживачів.

Іншою тенденцією розвитку глобального бізнесу є уповільнення процесів злиттів та поглинань (M&A). У 2017 р. обсяг глобальних угод M&A становив 3,7 трлн. доларів, що на 2,6% менше, ніж у 2016 р. Зменшення обсягів відбулося за рахунок зниження на 5% кількості великих угод, тобто тих, які перевищують 10 млрд. дол. [6, с. 2]. Незважаючи на зменшення загального обсягу, кількість угод (вартістю більше 250 млн. дол.) залишалася приблизно такою ж як і в 2016 р., відповідно мали місце 2 183 та 2 197 угод.

На відміну від світового вітчизняний ринок M&A характеризується суттєвим зростанням обсягів операцій як за кількісним, так і вартісним показниками. Згідно з базою даних M&A Ukraine, за перше півріччя 2017 р. здійснено 32 угоди злиття та поглинання з 11 країнами-інвесторами [7].

У 2016–2017 рр., використовуючи інструментарій M&A, компанії, як і в попередні роки, отримували доступ до нових ринків збуту, підвищували рівень капіталізації. Разом із тим починаючи з 2014 р. важливою тенденцією стало зростання кількості угод за результатом яких забезпечувався доступ до технологій (рис. 1). Так, кожна з п'яти угод M&A в 2017 р. була пов'язана з доступом до технологій (особливо цифрових бізнес-моделей) [8], сума таких угод становить близько 27%.

Вищезазначене у цілому повторює тенденцію зростання частки приватного сектору у фінансуванні наукових розробок та досліджень. Так, наприклад, даний показник зріс на 7,3 в. п. у США (до 64,2%), на 3 в. п. – у Китаї (до 74,7%), на 2,1 в. п. – в Японії (до 78%), на 5 в. п. – у Великобританії (до 49%) [9]. Більш детально дане питання розкрито у [10].

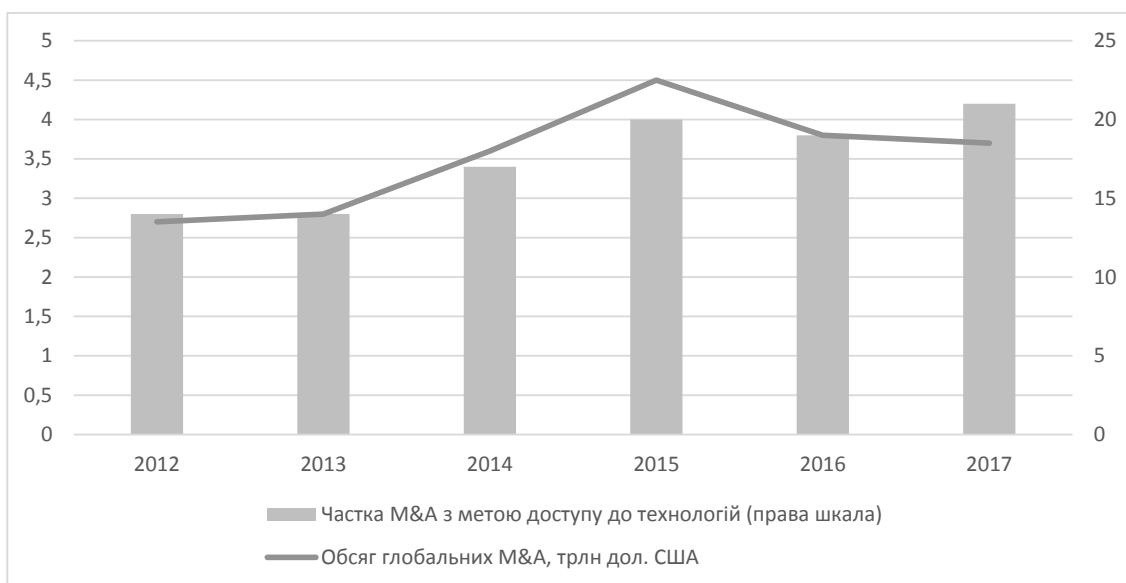

Рис. 1. Динаміка окремих показників, які характеризують ринок злиттів та поглинань
Джерело: складено за [6; 8]

У 2017 р. найбільша кількість угод М&А була укладена серед компаній диверсифікованих галузей промисловості, нерухомості та охорони здоров'я [6, с. 2].

Упродовж 2016–2017 рр. географічна структура угод М&А зазнала змін: відбулося зниження на 4% питомої ваги Північної Америки (у 2017 р. – 44% світового обсягу) з одночасним зростанням на 2% частки країн, що розвиваються (28%). Із цієї групи країн найвищі темпи демонструє Китай, обсяг угод з М&А якого в 2016 р. становив майже 200 млрд. дол. [8] і поступово зростав у 2017 р.

У 2017 р. емісія акцій компаніями з країн, що розвиваються, дала змогу залучити близько 80 млрд. дол., з яких 25 млрд. були спрямовані до Індії [11, с. 4]. Основними факторами, які вплинули на обсяг залучених фінансових ресурсів, стали виважена боргова політика та суттєве поліпшення показників діяльності компаній (рис. 2).

Дані рис. 2 засвідчують, що зростання грошового потоку на акцію у 2017 р. порівняно з 2015 р. становило 179,5%, рентабельність капіталу за аналогічний період виросла на 1,3 в. п.

Вищезазначене зумовлює тенденції конвергенції основних макроекономічних показників економічно розвинених країн та країн, що розвиваються, й зростання питомої ваги останніх у світовому ВВП (рис. 3).

Так, згідно із прогностичними розрахунками МВФ [13], темпи зростання економік країн, що розвиваються, у 2018 р. становитимуть 4,9% у середньостроковій перспективі – 5%. Темпи зростання ВВП на душу населення будуть вищими, ніж в економічно розвинених країнах, що свідчить про поступову конвергенцію показників у зазначених групах країн.

Разом із тим порівняно з періодом 1995–2005 рр. динаміка макроекономічних

показників суттєво уповільнилася, що зумовлено зниженням темпів зростання економік країн, що розвиваються, та зростанням рівня конкуренції.

Значний вплив на загострення конкурентної боротьби будуть мати наслідки ухваленого наприкінці 2017 р. Tax Cuts and Jobs Act (законопроекту про податкову реформу). Значною мірою цей закон був розроблений, щоб підвищити рівень конкурентоспроможності американських корпорацій, і, відповідно, містить низку важливих змін, включаючи зниження податкової ставки на прибуток із 35% до 21%, адміністрування податку на репатріацію – 15,5% та 8% для готівкових та безготівкових платежів відповідно [14]. Дія цього закону сприятиме переміщенню фінансових ресурсів американських компаній з офшорів та їх оподаткування податком на репатріацію, ставки якого є значно меншими за наявну ставку податку на прибуток.

Глобалізація суспільних відносин та розвиток цифрових комунікаційних технологій сприяють поширенню новітніх фінансових активів. Йдеться передусім про криптовалюти. Використання технологій блокчейну, анонімність та децентралізація визначають їх інноваційну природу порівняно з фіатними грошима. Найбільш поширеною з криптовалют є Bitcoin. Капіталізація ринку Bitcoin на початку березня 2018 р. становила 147,6 млрд. дол., знизившись на 56% порівняно з максимальними показниками середини грудня 2017 р. Разом із тим, на нашу думку, потенціал як Bitcoin, так й криптовалют у цілому необмежений, а початок торгів ф'ючерсами у грудні 2017 р. на Чиказькій товарній біржі (CME Group Inc) додає оптимізму попри фактичну заборону проводити операції з даними фінансовими активами низки бан-

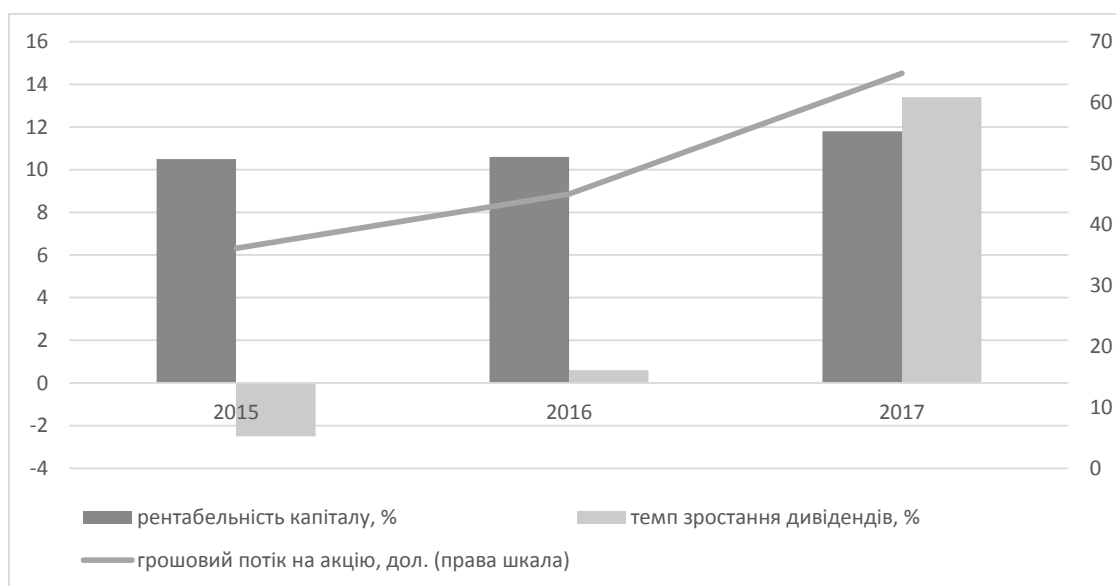

Рис. 2. Динаміка основних показників діяльності компаній із країн, що розвиваються

Джерело: складено за [11, с. 2]

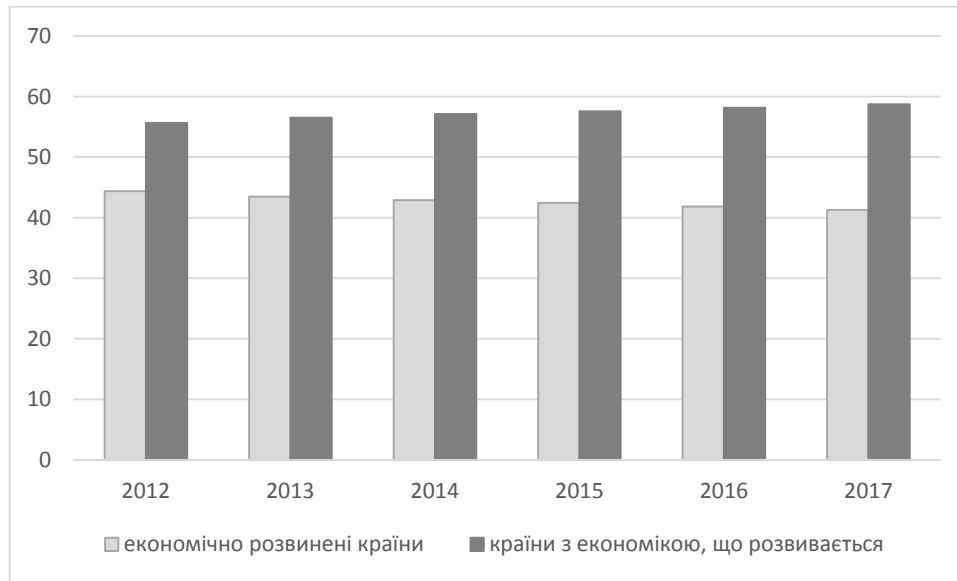

Рис. 3. Структура ВВП за ПКС за групами країн, %

Джерело: складено за [12]

ківських установ (Bank of America, Citigroup, JP Morgan, Capital One and Discover, Lloyds Bank, Bank of Scotland).

Висновки. У сучасних умовах домінуючий вплив на темпи розвитку світової економіки здійснюють глобальні бізнес-структури, оскільки саме вони виступають продуцентом/промоутером технічних, технологічних, організаційних та інших інновацій. Дослідження сучасного стану розвитку глобального бізнесу дало змогу виділити такі тенденції: уніфікація та стандартизація бізнес-моделей; уповільнення процесів злиттів та поглинань, підвищення значущості мотиву доступу до технологій; зростання ролі країн, що розвиваються, у світовій економіці; прискорення темпів інноватизації та інформатизації; еволюція нових фінансових активів. На нашу думку, вищезокреслені тенденції будуть визначати розвиток глобального бізнесу, а отже, й світової економіки у середньостроковому періоді.

Перспективою подальших наукових розвідок є дослідження практики застосування сучасних методів державного регулювання глобального бізнесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Набок І.І., Дзигаленко І.С. Стан та тенденції розвитку сучасної світової економіки. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 16. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/11.pdf>. Назва з екрану.
2. Braithwaite J., Drahos P. Global Business Regulation. Cambridge: Cambridge University Press. 2000. 704 p.
3. Добровольська А. Тенденції постіндустріального розвитку та глобалізація інформаційного простору. Антологія творчих досягнень. К.: ІСЕМВ НАН України, 2004. Вип. 1. С. 166–168.
4. Chibba M. Global Business: Origins, Viewpoints and Six Cornerstones. Global Policy Essay. 2012. № 9. URL: <http://www.globalpolicyjournal.com/sites/default/files/pdf/Chibba%20-%20Global%20Business%2009.12.pdf>. Назва з екрану.
5. Creating a system of evaluation of efficiency of state support policy for innovative entrepreneurship / P. Kurmaiev, S. Podzihun, E. Bayramov. Науковий вісник Полісся. 2017. № 3(11). С. 197–203.
6. 2018 Global M&A Outlook: Navigating consolidation and disruption. New York: JPMorgan Chase & Co., 2018. 36 p.
7. Український ринок М&А: підсумки першого півріччя 2017 року / О. Хоменко О. та ін. URL: https://uifuture.org/uk/post/ukrainskij-rinok-ma-pidsumki-persogo-pivricca-2017-roku_383. Назва з екрану.
8. The 2017 M&A Report: The Technology Takeover. URL: <https://www.bcg.com/publications/2017/corporate-development-finance-technology-digital-2017-m-and-a-report-technology-takeover.aspx>. Назва з екрану.
9. Intramural R&D expenditure (GERD) by source of funds. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsc00031&plugin=1>. Назва з екрану.
10. Kurmaiev P. Innovative and Replenishment Approach to Regional Economy Management. European Researcher. 2013. Vol. (38). № 1–1. С. 28–31.
11. Outlook on Emerging Markets. New York: Lazard Asset Management LLC, 2018. 6 p.
12. GDP based on PPP, share of world. URL: <http://www.imf.org/external/datamapper/PPPSH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOORLD>. Назва з екрану.
13. World economic outlook. Washington, DC: International Monetary Fund, 2017. 284 p.
14. Drucker J., Rappoport A. The Tax Bill's Winners and Losers. URL: <https://www.nytimes.com/2017/12/16/business/the-winners-and-losers-in-the-tax-bill.html>. Назва з екрану.